

niet ook voor het leven dezer wereld gelijk aan zich zelven achten — „omdat zij broeders zijn; *maar zullen hen te meer dienen*, omdat zij geloovig en geliefd zijn, als die deze weldaad mede deelachtig zijn. Leer en vermaan deze dingen.” (1 Tim. VI:1 en 2) Maar wel zal deze verhouding door die andere, waarvan de Zondag spreekt, als gekleurd en gezouten worden. Ook kan zij daardoor alleen bestendig blijven. Dwaas en kortzichtig zijt gij, o, mensch! die uwe dagbladen en brieven, uw trein en tram op Zondag niet kunt missen. Ga zoo voort, en straks zult gij dit moeten derven niet den eersten dag der week alleen, maar de volgende dagen insgelijks.

Ook wat den dienstknecht en de dienstmaagd betreft, geldt het vierde gebod niet meer in den vorm, waarin het is gegeven. Maar wel ligt ook daarin eene waarheid voor allen tijd. Evenals in de bepaling van Sabbath- en jubeljaar, dat wat dan wast op het land niet geoogst zal worden, maar daarvan het genot zelfs aan het dier en zooveel eer — want dit is de Schriftuurlijke dierenbescherming — aan alle menschen is gegund. Met nadruk wordt het den Israëliet aangezegd, dat hij bereidwillig, ook door leenen, den arme zal bijstaan in zijn gebrek, terwijl nochtans tegenover dezen geen rente geëischt mocht worden. „Wanneer er onder u een arme zal zijn, een uit uwe broederen, in eene uwer poorten, in uw land, dat de Heere, uw God, u geven zal, zoo zult gij uw hart niet verstijven, noch uwe hand toesluiten voor den broeder, die arm is;

„Maar gij zult hem uwe hand mildelijk opendoen, en zult hem rijkelijk leenen, genoeg voor zijn gebrek, dat hem ontbreekt.” (Deut. XV:7 en 8)

En deed het Sabbathjaar, waarin de schuldenaar niet gemaand mocht worden, te meer gevaar voor gierigheid ontstaan, zoo wordt uitdrukkelijk gezegd:

„Wacht u, dat in uw hart geen Belials woord zij, om te zeggen: Het zevende jaar, het jaar der vrijlating naakt; dat uw oog boos zij tegen uwen broeder, die arm is, en dat gij hem niet gevet; en hij over u roepe tot den Heere, en zonde in u zij.

„Gij zult hem mildelijk geven, en uw hart zal niet boos zijn, als gij hem geeft: want om dezer zake wil zal u de Heere, uw God, zegenen in al uw werk, en in alles, waaraan gij uwe hand slaat.”

Op barmhartigheid werd daarmee bedoeld. Dat worde niet ver-